

ΟΙ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Ν.4093/12 ΑΠΟ ΤΟ ΜΤΝ

***Άρθρο του Π. ΣΤΑΜΑΤΗ**

Με τις υπ' αριθ. **2287-2090/2015** αποφάσεις του, η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας έκρινε παράνομες τις περικοπές επί των κύριων και επικουρικών συντάξεων, κρίνοντας αντισυνταγματικές τις σχετικές διατάξεις που τις επέβαλαν (άρθρο 6 παρ. 2 ν. 4051/2012 και άρθρο πρώτο παρ. 1Α υποπαρ.ΙΑ.5 περίπτ. 1 και υποπαρ.ΙΑ.6 περίπτ. 3 του ν. 4093/2012).

Από τη δημοσίευση του **ν.4387/2016** η Διοίκηση του ταμείου κατά παράβαση της αρχής της ισότητας, μετά την δημοσίευση του ανωτέρω νόμου, δεν έκανε τη κράτηση του ν.4093/12, στα μέλη που συνταξιοδοτούνταν μετά από την δημοσίευση του ως άνω νόμου.

Δηλαδή συντελέστηκε πρόδηλη παραβίαση του Συντάγματος, καθώς με την έναρξη του **ν.4387/2016** οι νέοι μέτοχοι-μερισματούχοι του Ταμείου, δεν είχαν κρατήσεις του **ν.4093/2012**, ελάμβαναν μεγαλύτερο μέρισμα, σε αντίθεση με τους παλαιούς που διατηρήθηκαν οι ως άνω κρατήσεις, κατά παράβαση της **Συνταγματικής αρχής της ισότητας**, και συνεπώς ωφελήθηκαν ορισμένοι μέτοχοι εις βάρος άλλων μετόχων.

Με πλήθος αναφορών, εξώδικων και μηνυτήριων αναφορών, προσπάθησα να πείσω τις προηγούμενες διοικήσεις του ΜΤΝ, ότι αφενός δεν ήταν νόμιμο να συνεχίζονται οι κρατήσεις, αφετέρου να επιστραφούν από την δημοσίευση της απόφασεως του ΣτΕ, 2015, τα παρανόμως παρακρατηθέντα ποσά.

Το Ταμείο καθυστέρησε σχεδόν τρία (3) χρόνια μετά την κριθείσα αντισυνταγματικότητα από το ΣτΕ (**2015**), της διάταξης του ανωτέρω νόμου να ενεργήσει για την δίκαιη λύση του θέματος, πολλώ δε μάλλον που από το **2016** υπάρχουν μερισματούχοι δύο κατηγοριών οι οποίοι με τον ίδιο βαθμό και προϋπηρεσία λαμβάνουν διαφορετικό ποσό στο μέρισμα του ταμείου.

Παρά την γνωμοδότηση του ΣτΠ, το MTN δεν σταμάτησε την παρακράτηση.

Στην ελληνική θεωρία, τουλάχιστον από τις αρχές του 20ου αιώνα, αν όχι νωρίτερα. Όπως επεσήμαινε emphaticά ο Ν. Ν. Σαρίπολος «*ου μόνον τα δικαστήρια αλλά και οι υπάλληλοι δικαιούνται και οφείλουσι κατ' αρχήν να εξετάζωσι την συνταγματικότητα των νόμων*».

Στον πυρήνα αυτής της άποψης βρίσκεται η σκέψη ότι από τον συνδυασμό αφενός της υπεροχής και αυστηρότητας του Συντάγματος και της αρχής της νομιμότητας, **η διοίκηση δεσμεύεται μόνον από τον συνταγματικό νόμο.**

Από την άλλη πλευρά, ο αντισυνταγματικός νόμος οφείλει να μην εφαρμοστεί, αφού είναι ανίσχυρος ή, εν πάση περιπτώσει, παραμερίζεται ενόψει του υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνα δικαίου που, επίσης, καλείται σε εφαρμογή στην ίδια περίπτωση.

Κατά τη σχετική επιχειρηματολογία, ο διοικητικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων θεμελιώνεται, ιδίως, στο άρθρο **103.1 Συντάγματος**, σε συνδυασμό με τα άρθρα **26, 50 και 93.4** του θεμελιώδους νόμου του κράτους, και αναδεικνύει την υποχρέωση των υπαλλήλων να υπακούουν στο Σύνταγμα.

Κατά παρεμφερή προσέγγιση, ο διοικητικός έλεγχος συνταγματικότητας μπορεί να βρει έρεισμα στο άρθρο **25 ΥΚ**, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του οποίου, ο υπάλληλος οφείλει να μην εκτελέσει την **προδήλως αντισυνταγματική** (ή παράνομη) εντολή.

Οι Καϊδατζής/Χίος συνοψίζουν ωραία τη σχετική επιχειρηματολογία, παραπέμποντας, πέραν των ανωτέρω, στην υποχρέωση των κρατικών οργάνων να διασφαλίζουν την ανεμπόδιση και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατ' άρθρο **25.1.β' Συντάγματος** και στη γενικότερη υποχρέωση όλων των υπαλλήλων για την τήρηση και σεβασμό του Συντάγματος, που απορρέει από περισσότερες συνταγματικές (π.χ. άρθρο **120.2 Συντάγματος**) και νομοθετικές (π.χ. άρθρο **19.1 ΥΚ**) διατάξεις.

Σε μία περίπτωση, το ΣτΕ διαπίστωσε, στο πλαίσιο, και πάλι, επάλληλης σκέψης ότι «Εξάλλου, τα αρμόδια όργανα της Διοικήσεως, κατά την εξέταση αιτήματος για την χορήγηση συγκεκριμένου ευεργετήματος, είναι δυνατόν, εάν θεωρήσουν προδήλως αντισυνταγματικές τις σχετικές διατάξεις, να αρνηθούν την εφαρμογή τους, της σχετικής κρίσεως της Διοικήσεως, τελούσης, βεβαίως πάντοτε, υπό την εγγύηση του δικαστικού ελέγχου».

Η τελευταία αυτή διατύπωση είναι άξια μελέτης: Καταρχάς αναφέρεται στις περιπτώσεις **πρόδηλης αντισυνταγματικότητας** (όπως συμβαίνει στο άρθρο 25 ΥΚ) και κατά δεύτερον αναγνωρίζει τη δυνατότητα ελέγχου συνταγματικότητας στη διοίκηση «υπό την εγγύηση του δικαστικού ελέγχου».

Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο που στη νομολογία έχει επικρατήσει πλήρως η άποψη ότι η εφαρμογή του αντισυνταγματικού νόμου γεννά αξίωση αποζημίωσης υπέρ του ενδιαφερομένου και **σε βάρος του εφαρμοστή της διάταξης** (και όχι του νομοθέτη).

Έτσι, σύμφωνα με το ΣτΕ, «*Αν ο νομοθέτης είτε με το νόμο είτε με διοικητική κανονιστική πράξη που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση νόμου ή με την παράλειψη νομοθετήσεως παραβίασε κανόνες υπέρτερης τυπικής ισχύος, ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση του ζημιωθέντος γεννάται μόνο αν οι επιζήμιες συνέπειες επέρχονται απευθείας από την επίμαχη διάταξη, πριν δε και ανεξάρτητα από οποιαδήποτε εφαρμογή της με πράξη της Διοίκησης.*

Στις λοιπές περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι επιζήμιες συνέπειες επέρχονται από την εφαρμογή του κανόνα δικαίου, δηλαδή από την πράξη της Διοίκησης που τον εφαρμόζει στην ατομική περίπτωση, η ευθύνη έναντι του ζημιωθέντος προκύπτει όχι από τον κανόνα δικαίου αλλά από την τελευταία αυτή πράξη.».

Πέραν των ανωτέρω, όμως, και όπως ήδη υπονοήθηκε, μπορεί να αξιοποιηθεί ένα αναλογικό (τρόπον τινά) επιχείρημα από τη νομολογία του ΔΕΕ.

Το Δικαστήριο του Λουξεμβούργου έχει κρίνει παλαιώθεν ότι το δευτερογενές ενωσιακό δίκαιο δεσμεύει την κρατική διοίκηση, στην οποία περιλαμβάνεται όχι μόνον η κεντρική διοίκηση αλλά και οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες ή οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης.

Έτσι, όταν οι διατάξεις μίας οδηγίας παράγουν άμεσο αποτέλεσμα, τόσο τα εθνικά δικαστήρια **όσο και τα όργανα της διοίκησης** υποχρεούνται να εφαρμόζουν αυτές, αφήνοντας ανεφάρμοστες τυχόν αντίθετες διατάξεις του εθνικού δικαίου.

Σε αντίθεση, δηλαδή, με τη θεωρία, που εστιάζει στο ζήτημα «*ποιος από τη διοίκηση μπορεί να ασκήσει έλεγχο συνταγματικότητας*», το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο διατυπώνει τη σκέψη ότι όλοι μπορούν να παραμερίσουν μία αντισυνταγματική διάταξη· αρκεί να έχει προηγηθεί σχετική κρίση για την αντίθεσή της με υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις από τα αρμόδια δικαστήρια.

Ένα από αυτά τα ζητήματα αγγίζουν οι πρόσφατες αποφάσεις **ΣΤΕ 293/2024** και **662/2024** είναι **η δυνατότητα ελέγχου συνταγματικότητας των νόμων από τη διοίκηση.**

Το δικαστήριο, προσπαθώντας να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους μία δίκη μεταξύ ενός ΝΠΔΔ [ΟΤΑ Α' βαθμού (Δήμος)] και μιας υπηρεσίας του (ΥΔΟΜ) δεν είναι ενδοστρεφής και, ταυτόχρονα, ότι η επιδίωξη της δικαστικής ακύρωσης μίας πράξης της υπηρεσίας από το ΝΠΔΔ στο οποίο εντάσσεται γίνεται μετ' εννόμου συμφέροντος, διατύπωσε την εξής -μάλλον επάλληλη- σκέψη: «*Εξ άλλου η συνταγματικότητα των εφαρμοστέων διατάξεων δεν μπορεί κατ' αρχήν να ελεγχθεί από την Υ.ΔΟΜ. – πλην των περιπτώσεων που τα αρμόδια δικαστήρια έχουν ήδη κρίνει τις εφαρμοστέες διατάξεις νόμου ή άλλες ταυτόσημου περιεχομένου ως αντίθετες στο Σύνταγμα, πρβλ. Ολ.ΣΤΕ 1476/2004, ΣΤΕ 1548/2022 κ.ά.*), ούτε μπορεί η εν λόγω υπηρεσία, η οποία δρα, εν προκειμένω, ασκώντας δεσμία αρμοδιότητα (βλ. ΣΤΕ 2231/2018, 3366/2014 7μ., 4384/2009, 443/2000 7μ., 222/1989 κ.ά., πρβλ. ΣΤΕ 4478/2015 σκ. 9), ή ο Δήμος να αρνηθούν την έκδοση της οικοδομικής άδειας ή να την ανακαλέσουν λόγω αντισυνταγματικότητας

των εφαρμοστέων διατάξεων, πριν τουλάχιστον αυτή διαγνωσθεί από τα αρμόδια δικαστήρια».

Σε αυτό το χωρίο, το δικαστήριο φαίνεται να καταλήγει στη διατύπωση ενός κανόνα και μίας εξαίρεσης:

Ο κανόνας είναι ότι η διοίκηση δεν μπορεί «καταρχήν» να προβεί σε έλεγχο συνταγματικότητας των νομοθετικών διατάξεων που καλείται να εφαρμόσει («η συνταγματικότητα των εφαρμοστέων διατάξεων δεν μπορεί κατ' αρχήν να ελεγχθεί από την Υ.ΔΟΜ.»).

Η εξαίρεση (=η διενέργεια ελέγχου συνταγματικότητας από τη διοίκηση) ενεργοποιείται όταν οι εφαρμοστέες διατάξεις (ή άλλες διατάξεις ταυτόσημου περιεχομένου) έχουν κριθεί αντισυνταγματικές από «τα αρμόδια δικαστήρια» («πλην των περιπτώσεων που τα αρμόδια δικαστήρια έχουν ήδη κρίνει τις εφαρμοστέες διατάξεις νόμου ή άλλες ταυτόσημου περιεχομένου ως αντίθετες στο Σύνταγμα»).

Εν κατακλείδι οι προηγούμενες διοικήσεις του MTN, που ρωτούσαν διάφορους αναρμόδιους τι να πράξουν σχετικά με τις κρατήσεις του ν.4093/12, έπρεπε με απόφαση του ΔΣ, να σταματήσουν τις κρατήσεις αφού η συγκεκριμένη διάταξη είχε κριθεί από το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο και ως προδήλως αντισυνταγματική η σχετική διάταξη, να αρνηθούν την εφαρμογή της.

Λανθάνει η παραδοχή ότι το Ταμείο ενήργησε νόμιμα, σχετικά με τις κρατήσεις του **ν.4093/12**, αφού απευθύνθηκε το 2018 στην ΗΔΙΚΑ ΑΕ και στο ΥΠΕΘΑ δια λήψη οδηγιών.

Από τη δημοσίευση του ν.4387/2016 η Διοίκηση του ταμείου κατά παράβαση της αρχής της ισότητας, μετά την δημοσίευση του ανωτέρω νόμου, στα μέλη που συνταξιοδοτούνταν μετά από αυτόν δεν έκανε τη κράτηση του ν.4093/12, δηλαδή συντελέστηκε πρόδηλη παρανομία από το Ταμείο, καθώς με την έναρξη του **ν.4387/2016** οι νέοι μέτοχοι-μερισματούχοι των Μ. Ταμείων, δεν είχαν κρατήσεις του ν.4093/2012, ελάμβαναν μεγαλύτερο μέρισμα, σε αντίθεση με τους παλαιούς που διατηρήθηκαν οι ως άνω κρατήσεις, κατά παράβαση της Συνταγματικής

αρχής της ισότητας, καθώς ωφελήθηκαν ορισμένοι μέτοχοι εις βάρος άλλων μετόχων και του αποθεματικού.

Ο περιορισμός της υποχρέωσης της κράτησης του ν.4093/12 μόνο στους παλαιούς συνταξιούχους- μέτοχους, δημιουργεί πρόβλημα ασυμβατότητας με το άρθρο το άρθρο **4 παρ. 1 του Συντάγματος** που αποτελεί νομικό κανόνα, ο οποίος επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό τις αυτές ή παρόμοιες συνθήκες και αποκλείει τόσο την έκδηλα άνιση μεταχείριση, είτε με τη μορφή της εισαγωγής χαριστικού μέτρου ή προνομίου μη συνδεδεμένου προς αξιολογικά κριτήρια είτε με την μορφή της επιβολής αδικαιολόγητης επιβάρυνσης, όσο και την αυθαίρετη εξομοίωση διαφορετικών καταστάσεων ή την ενιαία μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες με βάση όλως τυπικά ή συμπτωματικά ή άσχετα μεταξύ τους κριτήρια.

Το νόημα της συνταγματικής διάταξης είναι ότι οι νόμοι που επιβάλουν κρατήσεις δεν μπορούν να προβαίνουν σε αδικαιολόγητες διακρίσεις ή να επιβαρύνουν δυσανάλογα και υπέρμετρα ορισμένες κατηγορίες συνταξιούχων, πόσο μάλλον μία μοναδική κατηγορία.

Αλλά και με τα άρθρα **20 και 21 παρ. 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ** που καθιερώνουν την αρχή της απαγόρευσης αθέμιτων διακρίσεων, η οποία, κατά πάγια νομολογία του ΔΕΚ/ΔΕΕ, επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται διαφορετικά παρόμοιες καταστάσεις, εκτός αν η διαφορετική αυτή μεταχείριση δικαιολογείται, ως ερειδόμενη σε αντικειμενικό και εύλογο κριτήριο.

Πέραν τούτου επειδή η ερμηνεία των νόμων σύμφωνα με το Σύνταγμα είναι υποχρεωτική, αφού το Σύνταγμα είναι υπέρτατος νόμος του κράτους και όλα τα συντεταγμένα όργανα της Πολιτείας είναι υποχρεωμένα να ερμηνεύουν την κοινή νομοθεσία υπό το φώς των συνταγματικών διατάξεων να εναρμονίζονται σε βασικές συνταγματικές αρχές, όπως η αρχή της ισότητας και της αναλογικότητας.

Ο ΣτΠ ανέφερε στο πόρισμά του προς το Ταμείο ότι «*οι αποφάσεις του ΣτΕ ως αποτέλεσμα πρότυπης δίκης, θα πρέπει να εφαρμόζονται στο*

σύνολο των συνταξιούχων, ώστε αυτοί να μη ταλαιπωρούνται υποβάλλοντας μεμονωμένα ζητήματα, εξαναγκαζόμενοι να προσφεύγουν στη δικαστική οδό, διαδικασία η οποία είναι ιδιαίτερα επιβαρυντική, ενόψει των δυσμενών οικονομικών συνθηκών που επικρατούν, ιδία μάλιστα όταν η νομολογία έχει ήδη αποφανθεί, επί του επίδικου ζητήματος. Άλλωστε η ικανοποίηση μόνο των αιτημάτων των αποστράτων- συνταξιούχων που έχουν προσφύγει δικαστικά δημιουργεί μια αδικαιολόγητα άνιση μεταχείριση ομοίων περιπτώσεων, κάτι το οποίο σύμφωνα με τις επισημάνσεις του ΣτΠ, θα αποτελούσε αντίφαση προς τις γενικές αρχές του δικαίου, της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης, της ασφάλειας του δικαίου, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της ισότητας, δεδομένου μάλιστα ότι το κριθέν νομικό ζήτημα, που μπορεί να αφορά και άλλες παρεμφερείς ή συναφείς περιπτώσεις, ήδη έχει διέλθει από ενδελεχή δικαστική νομική έρευνα.»

«Πέραν τούτου επειδή η ερμηνεία των νόμων σύμφωνα με το Σύνταγμα είναι υποχρεωτική, αφού το Σύνταγμα είναι υπέρτατος νόμος του κράτους και όλα τα συντεταγμένα όργανα της Πολιτείας είναι υποχρεωμένα να ερμηνεύουν την κοινή νομοθεσία υπό το φώς των συνταγματικών διατάξεων να εναρμονίζονται σε βασικές συνταγματικές αρχές, όπως η αρχή της ισότητας και της αναλογικότητας.»

Δηλαδή το Ταμείο με απόφαση του ΔΣ, πολύ πριν αποστείλει το πλήθος εγγράφων σε διάφορες υπηρεσίες, παραδόξως πλην του ΝΣΚ, έπρεπε σύμφωνα με την νομολογία και την αρχή της ισότητας, να σταματήσει τις ως άνω κρατήσεις «**σεβόμενο τις αρχές του δικαίου, της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης, της ασφάλειας του δικαίου, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ισότητας δεδομένου ότι το κριθέν νομικό ζήτημα, ήδη έχει διέλθει από την ενδελεχή δικαστική νομική έρευνα».**

Η όλη ανωτέρω αντιμετώπιση σε συνδυασμό με την μεγάλη καθυστέρηση, καθώς μόλις το 2018, άρχισε μετά από οχλήσεις των μετόχων το ταμείο, να αποστέλλει έγγραφα, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως **χρηστή.**

Από το 2020 και μετά με πολλές αποφάσεις τα Διοικητικά Δικαστήρια δικαίωσαν τους προσφεύγοντες μερισματούχους, αποφάσισαν πάρα τα αντίθετα λεχθέντα με τις Απόψεις του Ταμείου, **περί ευθύνης του δημοσίου και διετούς παραγραφής**, όπως αυτά αναγράφοντο στην έκθεση απόψεων επί της Αγωγής μου, προς το 15^ο τμήμα Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών του Γ.Δ. του Ταμείου Αρχιπλοίαρχου (Ο) Δ.Τζ., το δικαστήριο δέχθηκε ότι το Ταμείο ευθύνεται και ότι υπάρχει πενταετής παραγραφή.

Αποτέλεσμα όλων αυτών των παραλείψεων, ήταν η ικανοποίηση μόνο των αποστράτων-συνταξιούχων που είχαν προσφύγει δικαστικά και έλαβαν αναδρομικά με βάθος πενταετίας, ενώ οι υπόλοιποι έλαβαν αναδρομικά μόνο για τα έτη 2021 και 2022.

Το ύψος των κρατήσεων του ν. 4093/12 ήταν ετησίως 3,5 εκ. ευρώ για το MTN και 1,46 εκ. ευρώ για το ΕΚΟΕΜΝ, δηλαδή από τα μέσα του 2015 μέχρι το 2021, πέντε και πλέον έτη, **οι απόστρατοι αξιωματικοί-μερισματούχοι του MTN, απώλεσαν από τις λανθασμένες ενέργειες των διοικήσεων του Ταμείου, πλέον των 30 εκατομμυρίων ευρώ**.

Συνέπεια των ανωτέρω επισημάνσεών μου που έκανα, με κάθε πρόσφορο μέσο ένδικο και εξώδικο και με προφανή σκοπό την τρομοκράτηση και φίμωσή μου, το Ταμείο, δια του προέδρου του μου κοινοποίησε την από **14.3.2022 Εξώδικη Δήλωση** στην οποία εξυφαίνετε ότι ο σκοπός του ήταν να με εκφοβίσει, δυσφημίσει, να περιορίσει το δικαίωμά μου στην ελεύθερη έκφραση, την συνδικαλιστική μου δράση και την επιβεβλημένη πληροφόρηση των αποστράτων αξιωματικών και μελών της ΕΑΑΝ, απειλώντας με δε ευθέως για δικαστικές ενέργειες του Ταμείου εναντίον μου.

Εξόχως σημαντικό είναι ότι με το υπ' αριθμ. 15/12.4.2022 πρακτικό ΔΣ/MTN Θέμα 3^ο εδ. γ, αποφάσισε το Ταμείο: «την παροχή ειδικής εντολής και πληρεξουσιότητας προς τον συνεργαζόμενο δικηγόρο MTN, κ. Ηλ. Σκ., **να προβεί σε κάθε νομική ενέργεια εξώδικης ή και δικαστικής φύσης και για πάσης φύσης αξιώσεις εναντίον μου**, γεγονός που με ανησύχησε έντονα και μου προκάλεσε φόβο ως προς την έναρξη των ατελείωτων δικαστικών αγώνων που εγώ δεν θα

μπορέσω να τους υποστηρίξω οικονομικά, σε αντίθεση με το Ταμείο και την μεγάλη οικονομική δυνατότητα που διαθέτει.

Ευτυχώς για όλους εμάς ο νέος Πρόεδρος του Ταμείου, ενέσκηψε στα προβλήματα όλων μας και κατέβαλε τις αξιώσεις που είχαν εκδικασθεί πρωτόδικα, σταματώντας την ταλαιπωρία, έξοδα και αγωνία των δικαιωθέντων από την Διοικητική Δικαιοσύνη, γλυτώνοντας το ταμείο από τους επιδικασθέντες τόκους από τα Εφετεία.

* Ο Παναγιώτης Δ. Σταμάτης, είναι αν. αξιωματικός ΠΝ ε.α. και Μέλος ΔΣ/ΕΑΑΝ.